

**Monitoring, folyamatkövetés és -értékelés kutatás**

EFOP-1.5.1-17-2017-00003, Végtelen lehetőség –

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet modellprojektje a Gönci járásban

Gönci járás, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

Készítette: Farkas Zsombor, Tánczos Éva

2021. október

**Bevezetés**

Az alábbi kutatási jelentés összefoglaló az EFOP-1.5.1-17 Végtelen lehetőség program folyamatkövető- és értékelő kutatásának eddigi tapasztalatait összegzi, különös tekintettel a 2021. június és október közötti szakaszra. A kutatás fő módszerei a dokumentumelemzés és a személyes helyszíni szemle (terepmunka). A dokumentumelemzés során a projekt havi szakmai beszámolóit, a korábbi monitoring jelentéseket, a releváns projektdokumentációt tekintettük át. A terepmunkákra 2019-ben márciusban és októberben, 2020-ban augusztus 6-án és 27-én, 2021-ben május 13. és 28. között, **októberben 11-én és 15-én került sor** (10.11-én telefonos interjút készítettünk, 10.15-én helyszíni látogatás történt). A helyszíni szemlék során interjúk készültek a program megvalósítókkal, valamint a program megvalósítás szempontjából releváns szereplőkkel. Az eddigi interjúalanyok a projekt szakmai stábjából, a Felzárkózó települések program és a Fókuszban a gyermek projekt munkatársai, a helyi döntéshozók (polgármesterek) és a helyi intézmények és szolgáltatások vezetői, munkatársai közül kerültek ki. A helyszíni szemlék során eddig összesen 31 interjú készült (több esetben csoportos interjú formájában, vagyis több interjúalanyt megkérdezve), ebből **az utolsó kutatási szakaszban hat interjúra került sor (2021. októberben interjút készítettünk a projekt szakmai vezetőjével, a központvezetővel, a mobil team-ben dolgozó két fejlesztőpedagógussal, a Fókuszban a gyermek két családmentorával).**

**Aktuális, ötödik jelentésünk a 2021. június és október közötti időszakról szól.** Ebben kiemelten vizsgáljuk a projekt egyik pilot elemét, a mobil fejlesztő team munkáját, amely a különböző visszajelzések szerint az egyik leghatékonyabb és leginkább pótolhatatlan eleme a Végtelen lehetőség projektnek. Szintén kiemelt figyelmet fordítottunk a „Fókuszban a gyermek” című projektre (EFOP-1.4.5-20), illetve az azzal való együttműködésére, „összefonódására”. Emellett – ismét, de most rövidebben – vizsgáltuk a Felzárkózó települések program előrehaladását, valamint kapcsolatát a Végtelen lehetőség projekttel. Nem térünk ki külön a Covid járvány következményeire (ahogy ezt harmadik és negyedik jelentésünkben tettük), mivel az aktuális jelentési időszakban már nem voltak korlátozások. Ezzel együtt, azoknál a programelemeknél, tevékenységeknél, ahol a Covid hatásai felmerültek (az interjúkban), ott azt jelezzük.

## 1. Stáb, struktúra

Az korábbi jelentéseinkben is rendre felmerült, hogy a projekt szakmai stábjában folyamatos a fluktuáció, és a gyakori változások – természetesen – nem tesznek jót a projekt előrehaladásának. Ezzel együtt a személycserék nyilván szükségesek, illetve bizonyos esetekben elkerülhetetlenek. A projekt előrehaladását meghatározza az, hogy többször változott a vezetők személye. Előző (negyedik) jelentésünk időszakában a projekt új projektmenedzsert kapott. A pozíciót a kezdetektől betöltő József Imrét 2021. március 31. után Auerhammer Mónika (a MÖSZ Fejlesztési Igazgatóságának igazgatója) váltotta. 2020 novemberében a korábbi szakmai vezetőt, Sándor Tamást Horváth Teréz váltotta, aki a projektben régóta dolgozó, megfelelő szakmai végzettséggel és gyakorlattal rendelkező belső munkatársként került a pozícióba, vagyis biztosítani tudta a relatíve problémamentes átmenetet.

További fontos változás a stáiban, hogy 2021 áprilisától központvezetőként dolgozik a projektben Gáspár Anna, akinek feladata többek között (nem csak a Végtelen lehetőség projekthez tartozó) jelenlétpontok működésének koordinálása, illetve a Felzárkózó települések program (FETE) és a Fókuszban a gyermek projekt (FAGYI) releváns elemeinek összefogása. Ezen túl ő felel a helyi pénzügyi adminisztrációért (számlák, beszerzések, kiadások), az új emberek felvételéért, betanításáért, a külső kapcsolattartásért, nála vannak a munkáltatói jogok (munkája 50-50 százalékban menedzsment és szakmai jellegű).

2021 októberében – alig több mint fél évvel a projekt vége előtt – a szakmai vezető szerint még mindig nem teljes a stáb, hiányzik egy szakmai megvalósító munkatárs, ráadásul egy másik munkatárs súlyos betegség miatt nem tud dolgozni a projektben (visszatérésének valószínűsége kicsi). Összességében jelenleg **Vizsolyban** (az egyik VL jelenlétpont helyszínén) dolgozik a szakmai vezető, egy partner koordinátor asszisztens, egy szociális munkás, két jelenlétpont munkatárs, egy kisegítő munkatárs, valamint a központ vezető, akinek megbízatása a VL Jelenlétházak munkájának összefogására, és tágabban a FETE mind az öt településére szól. **Boldogkőújfalu**ban, a projekt másik bázisán (szintén VL jelenlétpont helyszínén) két szociális munkás, egy kisegítő munkatárs dolgozik. Mindkét településen jelen van egy mezőgazdasági szakértőként tevékenykedő stábtagnak. A központvezető legtöbbször Vizsolyban tartózkodik, de tulajdonképpen vezető, koordináló funkciót lát el a VL minden helyszínén (továbbá a FETE és a FAGYI programelemek esetében is).

Kedvező változás, hogy a mobil fejlesztő team-hez a jelenlegi három mellé 2021. júliusban csatlakozott két fejlesztő szakember. Rajtuk kívül még ketten dolgoznak fejlesztő szakemberként (őket egy külső forrásból, a VELUX pályázatból finanszírozzák).

## 2. A megvalósított szolgáltatások jellemzői, előrehaladása

### 2.1. Jelenlétpontok a Végtelen lehetőség projektben: Vizsoly és Boldogkőújfalu

Az világosan látszik, hogy a Covid legutóbbi (harmadik) hulláma óta a jelenlétpontok szolgáltatásai a korábbi (járvány előtti, illetve a hullámok közötti) időszakokhoz hasonlóan igen kiterjedtek és sokszínűek; sőt, talán egyre változatosabb a szolgáltatási paletta. A VL projekten belül számos szolgáltatást, programot biztosítanak mindkét jelenlétponton. Ezeket egészítik ki a FETE és a FAGYI programelemei. A szolgáltatások egy részét két vagy három projekt is biztosítja (pl. utcai szociális munka: VL, FETE, FAGYI; ügyintézés, gyerekfoglalkozások: VL, FETE), és vannak olyan elemek,

amelyek csak az egyik vagy a másik projekten belül valósulnak meg (pl. varró klub, asszony klub a FETE keretében; pl. egészséges táplálkozás, baba-mama klub, mozgásfejlesztés a FAGYI keretében, tehát a különböző szolgáltatások finanszírozása programonként elkülönül, de egy egységben kezelik őket). Csak a VL elemeket tekintve, a két jelenlétponton 2021. júniusban 87 gyereket (0-17 évest), júliusban 87 gyereket, augusztusban 69 gyereket, szeptemberben 86 gyereket értek el. Ha minden igaz, ezeken a létszámokon felüli az a kétszer 20 gyerek, akik a térségi gyerekesély programmal közösen szervezett nyári napközis táborban vettek részt augusztusban Vizsolyban és Boldogkőújfaluban. Az elért felnőttek száma 2021. június és szeptember között 127 és 192 fő között alakult. (Értelmezésünk szerint egy-egy gyerek vagy felnőtt többször is megjelenhet a statisztikában annak megfelelően, hogy hány programelemben vett részt, illetve hány szolgáltatást, hány alkalommal vett igénybe.) Mindenesetre a létszámok azt jelzik, hogy a szolgáltatások, legalábbis a két jelenlétpont helyszínen, Vizsolyban és Boldogkőújfaluban, népszerűek, fontosak.

A vizsolyi jelenlétpontban hetente kétszer tartanak gyerekfoglalkozásokat, de a nyári szünet alatt mindennap várták a gyerekeket. Korrepetálást is biztosítanak, de a szakmai vezető szerint itt kevésbé van rá szükség, mint Boldogkőújfaluban. Fontos elem a tanműhely, amelynek keretében a helyi iskola pedagógusai tartanak különböző foglalkozásokat (magyar, matematika, robotika) (ezt külső forrásból, az E.ON támogatásából finanszírozzák). Főzőklub és háztartási klub mindkét településen van; a Tini klub az érintett korosztály kérésére indult először Vizsolyban, de kezdődik Boldogkőújfaluban is (egyelőre kb. 5 fővel működik). Mosási lehetőség Vizsolyban van, a bérelt boldogkőújfalui jelenlétpont – mérete miatt – erre nem alkalmas, így ott forgótárcsás mosógépet és centrifugát lehet kölcsönözni, elvinni. A csecsemőgondozási eszközök kölcsönzését a vizsolyi jelenlétpont munkatársai végzik, de a programelemmel a járás további településeire is eljutnak (Kéked, Abaújkér, Hidasnémeti, Korlát). Közösségi mintakertet mindkét helyszínen kialakítottak; a szakmai vezető szerint ez Vizsolyban népszerűbb. A lovasoktatásban voltak szünetek, egyrészt a Covid miatt, másrészt mert az oktató kevesebb alkalommal tudott menni, mint amennyire szükség lett volna (a szakmai vezető szerint ezt az elemet módosítani fogják, vagy lecserélik másra).

(A boldogkőújfalui jelenlétpont még mindig az önkormányzattól bérelt régi postaépületben működik, illetve használják a MÖSZ Biztos Kezdet gyerekházának egy részét és udvarát. Az új ingatlan építése még folyamatban van, 2021. októberben készült el a vízbekötés, de az áram még nem volt bekötve.)

## **2.2. Járási szintű programelemek**

Korábbi jelentéseinkben kiemeltük, hogy a járási szintű, illetve a járás településeit célzó programelemek terén tapasztalható lemaradások. 2021 májusától ezen a téren vannak előre lépések, de összességében nem nagyon látható, hogy a jelentős lemaradások hogyan, milyen mértékben lesznek behozhatók.

### **2.2.1. Települési élménynapok**

A tervezett programelemek 2019. októberben – másfél évvel a projekt indulása után – még nem kezdődtek meg. A Covid harmadik hulláma szintén hozzájárult a lemaradáshoz, illetve 2021 októberében a szakmai vezető szerint szintén van „csúszás”, mivel júniusban nem, csak augusztusban sikerült megvalósítani azt a fórumot, amelyen a polgármesterekkel egyeztetni tudtak a programokról. Ezzel együtt a júniusi szakmai beszámoló szerint abban a hónapban négy településen sikerült élménynapot tartani úgy, hogy azok nem a VL projekt szervezésében valósultak meg, hanem

csatlakoztak különböző helyi rendezvényekhez. A 2021. júliusi beszámoló már azt jelzi, hogy stratégiaváltásra van szükség ahhoz, hogy a projekt minél több gyereket érjen el. Egy hónap alatt nem történt érdemi változás (a júliusi és az augusztusi beszámolóban ugyanaz olvasható), de az eddig összesen elért települések száma 11-ről 12-re emelkedett).

A jelentés időszakában települési élménynapot valósítottak meg Hernádcécén, Abaújszántón (roma naphoz csatlakozva), Abaújkéren (az iskola kérésére), Vizsolyban (az iskolában) és Boldogkőváralján (ahol a polgármester invitálására csatlakoztak családi naphoz). A 2021. júniusi szakmai beszámoló szerint a települési élménynapok abban a hónapban Hernádcécén, Vizsolyban és Abaújszántón valósultak meg. Az elért személyek száma a települések sorrendjében 39 fő, 154 fő és 33 fő. Júliusban nem volt települési élménynap. Augusztusban Abaújszántón (54 fő bevont), Abaújkéren (36 fő) és Perén (67 fő), szeptemberben Arkán (57 fő) és Abaújszántón (107 fő) került sor a programelemre. A központvezető szerint egyébként „elég jól állnak”; októberben Abaújalpárom terveznek élménynapot (amely egy kb. 100 fős falu, zömében idős lakossággal).

### ***2.2.2. Járási fejlesztési fórumok, járási szolgáltatói kerekasztalok***

Összességében megállapítható, hogy a VL projekt kevésbé sikeres és hatékony eleme, tevékenysége a járási döntéshozók (polgármesterek) és humán szakemberek megszólítása, bevonása, ugyanakkor kisebb-nagyobb előre lépések ezen a téren is tapasztalhatók. A lemaradást a Covid fokozta. A szakmai beszámolók szerint 2021 nyarán egyetlen szolgáltatói kerekasztalra került sor, fejlesztési fórum nem volt. Ez utóbbi 2021 júliusában és augusztusában még „szervezés alatt állt”. Szeptemberben szervezték meg a fórumot, de az igen mérsékelt polgármesteri érdeklődés, részvétel csalódást keltett. A jelentési időszakban tehát volt egy döntéshozói fórum, illetve a roma nemzetiségi önkormányzatok vezetőivel is találkoztak.

Szakmai-szolgáltatói kerekasztalt utoljára júliusban szerveztek, amire szociális gondozókat hívtak meg (reagálva arra, hogy az idősebbek is érdeklődnek a VL projekt szolgáltatásai iránt). (Az augusztusi szakmai beszámoló szerint idesorolható a gyerekesély programmal való együttműködés a nyári napközis tábor kapcsán.)

### ***2.2.3. Mobil team és fejlesztő foglalkozások; helyi térségi pilot programok működtetése***

A mobil team három fős, ők szorosan együtt dolgoznak szinte a kezdetektől. A fejlesztő szakemberek köre azonban legutóbbi jelentésünk óta bővült, 2021. júliusban további két fejlesztőpedagógust vettek fel, illetve további két szakember dolgozik a VELUX projekt keretében, ők Vilmányba, Hidasnémetibe és Boldogkőváraljára járnak. (A VELUX által támogatott projekt decemberben véget ér). Összesen tehát hét fejlesztő pedagógus dolgozik a VL projektben vagy a projekthez kapcsolódva. A VL által foglalkoztatott szakemberek a vizsolyi óvodában és iskolában, valamint a boldogkőújfalui óvodában végeznek fejlesztő tevékenységeket, de a szakemberek jelen vannak Fonyban (az óvodában), Perén (az óvodában és jelenlétpontban) és Felsődobozán (jelenlétpontban).

A havi szakmai beszámolók csak a két VL jelenlétpont településén nyújtott szolgáltatások igénybe vevőinek számáról nyújtanak információt. Ezekből az látszik, hogy az elért gyerekek száma intézményenként és fejlesztés típusonként relatíve stabilan alakul, bár június és augusztus között vannak jelentősebb létszámcsökkenések. A létszámokat nem tudjuk összesíteni, mivel egy gyerek több típusú fejlesztésben is részesülhet, ugyanakkor az egyértelműnek tűnik, hogy a két település intézményeiben sokan veszik igénybe a fejlesztést, illetve szorulnak rá arra (új gyerekek bevonására a

négy hónap alatt nem került sor). „Van átfedés a gyerekek között, van, akinek mind a háromra szüksége van, így lesz komplex az egész fejlesztés”<sup>1</sup> (vagyis vannak gyerekek, akik járnak logopédiára, mozgásfejlesztésre és gyógypedagógiára is). (Fontos lenne tudni, hogy a járás további településein hogyan alakulnak a szolgáltatások, a szolgáltatást igénybe vevők létszámai, erről azonban nincsenek statisztikáink.) Az egyik fejlesztő szakember (logopédus) évente 18-22 óvodás gyerekekkel foglalkozik, de a két érintett intézményben jelenleg 38 gyereket fejleszt. A másik szakember elmondta, hogy bár kiscsoportos formában dolgozik (mozgásfejlesztőként), de legalább 36 gyereket elvisz egy délelőtt, négy csoportba beosztva. Míg a gyógypedagógus, logopédus – a munka jellegéből adódóan – 2-3 fővel dolgozik.

Összességében a pilot programelem meghatározó része a projektnek (még akkor is, ha a tervekkel ellentétben kisbusz például nem áll a szakemberek és a gyerekek rendelkezésére). Több ponton látható, hogy a gyakorlati megvalósítás eltér a szakmai tervben rögzített elképzelésektől. Ezzel együtt, a mobil team munkája egyértelműen sikeres, hatékony és nagymértékben elismert az érintett nevelési-oktatási intézményekben. Fontos, hogy a megvalósítás, az előrehaladás során a projekt a tevékenység bővítésére, kiterjesztésére törekedett, törekszik, bevonva további szakembereket, külső erőforrásokat, támogatásokat.

A számos eredmény és pozitív hatás mellett van néhány nehézség is, elsősorban a projekten belüli kommunikáció terén, illetve abból adódóan, hogy gyakran változott a vezetők személye, akiknek eltérők az elvárásaik. Példa erre egy mostani adminisztrációs probléma: kiderült, hogy nem megfelelő dokumentumokkal dolgoztak, így visszamenőleg két-háromszáz gyerekre újra el kell a dokumentumokat készíteni november 30-ig. További problémaként merült fel, hogy a szerződéssel, számlázással kapcsolatos nehézségek miatt közel négy hónapig szünetelt a szolgáltatás, a gyerekek fejlesztése. A másik igen jelentős kihívás a Végtelen lehetőség projekt közelgő zárása, ami után egyelőre nem látni a mobil team munkájának folytatását. (A Központvezető szíves kiegészítése szerint a Fete programból szeretnék majd folytatni azokon a településeken, ahol lehet. Így Boldogkőváralja, és Fony kiesik, de Pere, Felsődobsza, Boldogkőújfalu, és Vizsoly településeken tervezik folytatni.)

#### **2.2.4. Mobil jelenlétpontok**

A mobil jelenlétpontok elindulása, ahogy azt korábbi jelentéseinkben is jeleztük, több nehézséggel is terhelt. 2021 októberében a szakmai vezető elmondása szerint már két munkatárssal dolgoznak, de még mindig nehézkes az indulás, a működés (elsősorban a munkaerőhiány, illetve a munkatársak fluktuációja miatt), és emiatt csak nagyon nehezen tudnak felmutatni eredményeket. A jelenlegi struktúrában egy nap egy településre jutnak el, néhány délelőtti órában vannak nyitva, mert délután már a vizsolyi és a boldogkőújfalui jelenlétpontokban tartják a foglalkozásokat. A központvezető azt emelte ki, hogy most sikerült rendszert vinni a működésbe, vagyis elérni azt, hogy a mobil jelenlétpontok az érintett településeken fix időpontokban működjenek.

A szakmai beszámolók kevésbé értelmezhetők a mobil jelenlétpontok esetében, illetve feltehetőleg éppen a célcsoport elérésnek nehézségeit jelzik. Júniusban minden hónapban heti szinten voltak jelen Hidasnémetiben (utcai szociális munkával), Korlátón, Fonyban, Göncön (utcai szociális munkával),

<sup>1</sup> Interjú BSZ, 2021.10.15

Hernádcécén, de a szolgáltatással senkit nem tudtak elérni. Júliusban valamelyest javult a helyzet, mivel Hidasnémetiben 7 fő, Korláton 8 fő, Hernádcécén szintén 7 fő vette igénybe a mobil jelenlétpontot; a másik két településen továbbra sem voltak ügyfelek. Augusztusban – a heti egyszeri jelenlét ellenére – ismét egyik településen sem nem vette igénybe senki a szolgáltatást. Szeptemberben jelentősen nőtt az ügyfelek száma Hidasnémetiben (23 fő); Korláton négyen, a többi helyszínen senki nem élt ezzel a lehetőséggel. Tervezik újabb település, Abaújszántó (közel 3000 fős kisváros) bevonását, ahol igény, fogadókészség is mutatkozik (a szociális gondozó központ és a roma nemzetiségi önkormányzat részéről is, illetve a polgármesterrel is felvették a kapcsolatot).

### **3. Kapcsolódások, együttműködések: a Felzárkózó települések program és a Fókuszban a gyermek projekt**

A FETE és a FAGYI program megjelenése alapjaiban módosította a helyi (települési, járási) szintű beavatkozások struktúráját. A VL projekt indulása után relatíve gyorsan megjelent a költségvetési forrásból finanszírozott FETE, majd érkezett az uniós FAGYI projekt (EFOP-1.4.5-20; kiemelt projekt). A szakmai vezető szerint hasznos, hogy ennyi program működik a VL településeken, illetve a VL projekthez (is) kapcsolódva. Egyedül az okoz néha nehézséget, hogy a sok tevékenység miatt nem könnyű időpontokat találni, egyeztetni (ez főleg Vizsolyban jellemző). A központvezető szintén úgy ítéli meg, hogy a beavatkozások jól kiegészítik egymást, mindegyik programban vannak fontos elemek; a VL projektben nagyon fontos a járási szint, a FETE programban a krízisalap, a krízishelyzetek kezelésének lehetősége, a lakhatási elem, valamint az, hogy rugalmasabb a finanszírozás (bár információja szerint 2022 áprilisától EFOP keretében, uniós forrásból fog működni, ami nem tesz majd jót ennek a rugalmasságnak).

#### **3.1. A FETE program**

2021 októberében alapvető fontosságú, hogy a FETE keretében is létrejöttek a tervezett jelenlétpontok, így a korábbi felsődobszai mellett Perén és Novajidrányban (Encsi járás) is vannak már helyi, települési szintű bázisai a különböző tevékenységeknek (2021. július 1-től). A két új fejlesztőpedagógus Perén és Felsődobozán kezdett el dolgozni (Vizsoly és Boldogkőújfalu mellett). A szakmai vezető úgy látja, hogy mindkét új helyszínen (Perén és Novajidrányban) folyamatos az ügyintézés, az ügyfelek egyre inkább bizalommal keresik fel a jelenlétpontokat. A két település szociális diagnózisát 2021. október 31-ig kell elkészíteniük (készülnek háztartási és intézményi kérdőívek). Ezzel kapcsolatban a központvezető kiemelte, hogy a diagnózis alapján jól tudnak reagálni a helyi különbségekre, az adott igényekre és szükségletekre.

Ahogy a vizsolyi és a boldogkőújfalui jelenlétpontoknál írtuk, több olyan szolgáltatás, programelem is működik a két VL helyszínen, amelyek a FETE programhoz kapcsolódnak, finanszírozásuk abból történik. Többek között a gyerekfoglalkozások egy része is ilyen, illetve a VL közösségi mintakertek mellett a FETE-s kiskert program keretében a családok saját kertjüket művelik, amihez kapnak vetőmagot és szakmai segítséget is. A szakmai vezető szerint a két projekt összehangolt tevékenységei kiegészítik egymást, hiszen egy célért, egy célcsoporttal dolgoznak a különböző programok munkatársai.

## 3.2. Fókuszban a gyermek projekt

A „Fókuszban a gyermek” program (EFOP-1.4.5-20-2020-00001) szorosan kapcsolódik a „Felzárkózó települések” programhoz, célja a programba bevont 66 felzárkózó településen a 0-3 éves gyerekek intenzív szociális kísérése és a gyerekek esélynövelésének komplex támogatása. A program a gyermek első 1000 napjára koncentrálna, de „nem elég kizárólag rájuk fókuszálni; a családdal, a rokonsággal és a lakókörnyezettel is foglalkozni kell, valamint a velük foglalkozó szakembereket és szolgáltatásokat is meg kell erősíteni. Ezért a program fejlesztései és kapcsolódó tevékenységei a kora gyermekkori fejlődést középpontba helyezve, a leghátrányosabb helyzetű településeken élő családok egészével foglalkozik.”<sup>2</sup>

Az Ökumenikus Segélyszervezet a Gönci járásban három FETE-s településen működteti a Fókuszban a gyermek („FAGYI”) programot 2021. februártól kezdődően. A programban családmentorok dolgoznak, Vizsolyban 2 fő, Boldogkőújfalun és Felsődobozán 1-1 fő, akik a jelenlétpontok stábjához kapcsolódnak. Munkájukat a Máltai Szeretetszolgálat alkalmazásában álló megyei településcsoportvezető koordinálja és támogatja szakmailag. A családmentorok kiválasztásánál javasolt, hogy a helyi közösség tagjai legyenek, a négy családmentor közül 1 fő kivételével (Miskolc környéki) ez megvalósult.

2021 februárjában egy hónapos online képzésen vettek részt a családmentorok, amelynek keretében egészségügyi, csecsemő- és kisgyermekgondozási ismereteket, egészséges életmóddal és táplálkozással kapcsolatos ismereteket kaptak elsősorban.

A felkészülést és a program indulását nagyon megnehezítette a Covid harmadik hullámának a vége, az ismerkedő családlátogatások csak az utcán, a kerítésen keresztül történtek, a csoportos programok sem tudtak elindulni a jelenlétpontokban március hónapban. Az egyik családmentor szerint „nekünk februárban online képzésünk volt egy hónapig, addig nem lehetett a családokkal felvenni a kapcsolatot, de utána sem lehetett igazán, csak a kapun kívül meg maszkban, és ez nagyon megnehezítette, a hidegben kint állni és beszélgetni, vagy ha gyerek van, aki bent, az anyuka kint, az sem jó. Mindenkinek elmondtam a programot, meg mit várunk el, mi lesz, hogy én leszek ebben a mentor.”<sup>3</sup>

Vizsolyban és Boldogkőújfalun már egy működő, nagyobb létszámú teamhez (VL és FETE) kapcsolódtak be a családmentorok, Felsődobozán az egyszemélyes FETE-s jelenlétpont kolléganőjéhez, így ott most ketten mindent együtt csinálnak, a házban működő FETE-s és FAGYI-s programokat egyaránt. Felsődobozán a régi Biztos Kezdet Gyerekházban működik a jelenlétpont, ezért a lakosok jól ismerik és „babaházként” emlegetik. Az önkormányzat a Gyerekház helyett bölcsődei ellátást tervezett, de az új épület még nincs kész, a bölcsődei ellátás még nem indult.

### **Megvalósuló programelemek és tevékenységek**

- *A programba bevont településen élő valamennyi hátrányos helyzetű várandós kismama, újszülött és a 0-3 éves korú gyerekek elérése, folyamatos gondozása, szociális kísérése.*

A családmentorok 30 olyan családdal foglalkoznak, ahol 0-3 éves kisgyereket nevelnek, illetve ebbe a létszámba beleszámítanak a várandós kismamák is. A rendszeres felkeresés, családlátogatás kötelező elem, de a jelenlétpontok programjain való részvétel, vagy ha valaki ott keresi fel a családmentort, az

<sup>2</sup> [Fókuszban a gyermek - Ökumenikus Segélyszervezet \(segelyszervezet.hu\)](https://www.okeumenikussegelyszervezet.hu/)

<sup>3</sup> Interjú SZO, 2021.10.15.

is kapcsolattartásnak számít. Vizsolyban a családmentoroknak formalizáltabb, kötöttebb idejű a családlátogatási menetrendjük, Felsődobszán és Boldogkőújfalun ez spontánabban szerveződik.

- *Baba-mama klub.* Ez a programelem a VL programban is szerepel, illetve ott, ahol BK Gyerekház is működik, már korábban is egyeztetésre volt szükség, hogy ne legyen párhuzamos szolgáltatás. Vizsolyban és Felsődobszán FAGYI programként működtetik a jelenlétpontokon, a járványveszély miatt kisebb csoportokban, 3-4 anyát hívnak alkalmanként. Nyáron a várandós kismamák is részt vettek a játszóalkalmakon, de most óvatosságból külön foglalkozást szerveznek számukra.
- *Egészséges táplálkozás klub.* Főzőklubokat különböző megnevezésekkel mind a VL, mind a FETE is működtet, kicsit variálva a résztvevői csoportokkal. A FAGYI a várandós kismamákat célozza elsősorban, illetve a kisgyerekes anyákat. A közös főzés után az ételt hazaviszik a résztvevők.
- *Mozgásfejlesztés.* Külső szakember tartja, aki a nem mobil team tagja, az MMSZ delegálja, a mozgásfejlesztő szolgáltatást a FAGYI programba bevontak kapják, tehát elkülönül a VL fejlesztői tevékenységétől. A mozgásfejlesztést végző gyógypedagógus szűrést is végez, tanácsadást és mozgásfejlesztő csoportos foglalkozásokat tart.
- *Várandósok és újszülöttek természetbeni támogatása.* A várandósoknak vitaminokat adnak a védőnő javaslata alapján, illetve táplálékkiegészítő és tápszertámogatás is van, ugyancsak a védőnő pontos instrukciója alapján. Minden újszülött „babacsomagot” kap 50 ezer forint értékben, a csecsemőgondozás alapvető kellékeivel. Tehát szemben a VL program családgondozói és védőnői javaslataira kölcsönözhető csecsemőgondozási eszközeivel, a FAGYI-ban a családok megkapják ezeket a cikkeket. Emellett a FAGYI programban ugyancsak lesznek/vannak kölcsönözhető gyerek-gondozási eszközök, például babakocsi, autós babaülés, reflux párna, párasító készülék.
- *Lakhatási körülmények fejlesztését szolgáló programelemek* közül a rágcsáló- és rovarirtásra biztosítanak forrást, illetve folyamatban van a kályha adomány, ha az újszülött vagy csecsemő életét, egészségét veszélyezteti a fűtés megoldatlansága. A FETE programban kölcsönözhető a kályha, a FAGYI program keretében viszont a helyzetfelmérést követően megkapják a fűtőeszközt a családok.

Az interjúkból az derült ki, hogy a FAGYI program szorosan beágyazódik a már működő FETE és VL programokba, helyenként párhuzamosságokat hoz létre, időnként konkurenciát és ellenérdekeltségeket generál a programok között. (Ugyanakkor az is látható, hogy a FAGYI által megcélzott, 0-3 éves korú gyermeket nevelő családoknak akár több programon keresztül is tudnak segítséget nyújtani.) A célcsoport számára talán már nehezen követhető, hogy egy újabb program újabb képviselője jelent meg, aki újabb együttműködést ajánl fel és vár el, viszont sokkal szorosabb kapcsolódást nyújt és jobban átélhető támogató szolgáltatásokat. Azt is érzékeljük, hogy a párhuzamosan működő három program működtetését, tevékenységeit, munkamegosztását, helyiség használatát, humán erőforrás kapacitásait, pénzügyi forrásaik átgondolt menedzselését igyekeznek sokkal jobban összehangolni, amihez többszintű koordináció társul, ennek előnyeivel és hátrányaival. A *Fókuszban a gyermek* projekt 2022. december 31-én lezárul.



## **4. A projekt együttműködései és beágyazottsága**

### **4.1. Döntéshozók**

A döntéshozókkal, polgármesterekkel való együttműködések terén többnyire vegyesek a tapasztalatok. Egyfelől, a döntéshozókat célzó járási fejlesztési fórumok az eredeti struktúrában kevésbé működőképesek. Másfelől, a projekt(ek) különböző elemei által érintett települések döntéshozói együttműködések, részükről jellemzően nyitottság, fogadókészség tapasztalható. Sőt, van, amikor tőlük érkezik az igény, a “felkérés”.

### **4.2. Helyi, térségi intézmények és szakemberek**

A helyi, térségi intézményekkel és szakemberekkel való együttműködések tapasztalatai összességében egyre inkább kedvezőek. 2021 októberében a szakmai vezető kiemelte, hogy a családsegítőkkel jó a kapcsolat, keresik a projekt munkatársait, ha egy-egy családdal nehézségeik adódnak. Kapcsolatban állnak a védőnőkkel is, de őket, illetve közülük néhányat, nehezebb megszólítani, elérni.

A nevelési-oktatási intézményekkel, illetve az érintett óvodák, iskolák vezetőivel, munkatársaival egyértelműen jó, szoros a kapcsolat. Ehhez nagymértékben hozzájárult a Covid alatti lezárások, a “digitális” oktatás során a projekt által nyújtott folyamatos, hatékony segítség. A mobil fejlesztő team jelenléte több település intézményében szintén erősíti a szoros együttműködést. Ezeken túl számos további kapcsolódási pont látható.

### **4.3. Lakosság, célcsoport**

Az igénybevevői létszámok alakulása, a helyszíni látogatásainkkor tapasztaltak és persze a projektben dolgozókkal készített interjúk – legalábbis Vizsoly és Boldogkőújfalu esetében – azt jelzik, hogy a célcsoportokat sikerült elérni, bevonni és megtartani. A szakmai vezető szerint az ügyfelekkel való bizalom kiépítése kedvezően alakul, szívesebben keresik meg őket, mint az önkormányzatot vagy az alapszolgáltatásban dolgozó családsegítőt. A programelemek, szolgáltatások egy része különösen népszerűnek tűnik, ugyanakkor a két bázistelepülésen kívül az elérés, a bevonás, valamint a projekt ismertsége, elfogadottsága terén bőven van még tennivaló. A központvezető 2021. októberben úgy fogalmazott, hogy alapvetően nem a projekteknek, hanem a MÖSZ-nek és a jelenlétpontoknak van elfogadottsága.

### **4.4. Egyéb együttműködések**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálattal való együttműködés az interjúalanyok szerint jól alakul. Minden hónapban van járási szintű megbeszélés, havi két alkalommal egyeztetnek velük (a Covid miatt ez online történt, de már visszaálltak a személyes megbeszélésekre), és tartanak szakmai műhelyeket is. A szakmai vezető szerint, ha bármi elakadás van, segítenek. Hasonlóan nyilatkozott a központvezető is: mind a MMSZ, mind az Ökumenikus Segélyszervezet segít, ha bármilyen elakadás történik, gyakran kapnak tőlük módszertani anyagokat, foglalkozás tematikát; kiemelte továbbá a FAGYI projekt családmentorainak biztosított szupervíziót.

## 5. Jövőbeni tervek és lehetőségek

A Végtelen lehetőség projekt hét hónap múlva, 2022. május 31-ével véget ér. A kulcsindikátorral (a projekt során bevontak száma, CO15 indikátor) alapvetően jól állnak, ugyanakkor a vállalás elérése miatt is fontos, hogy beinduljanak és minél több embert elérjenek a mobil jelenlétpontok. A szeptemberi havi beszámoló szerint 750 főnél járnak, a célérték 1006 fő.

Az egyre közelebbi lezárás miatt érzékelhetők bizonytalanságok. Egyfelől a FETE és a FAGYI ott van, ott marad az érintett településeken (utóbbi 2022. decemberig), másfelől – ahogy a központvezető hangsúlyozta – az eltérő területi lehatárolások, lehetőségek nehézségeket okoznak. A FETE és a FAGYI esetében meg kell állni a település határánál, ezért lesznek olyan programelemek, amelyeket a VL projektből nem tudnak majd tovább vinni. „Nagy szükség lenne valamilyen térségi szintű, átfogó dologra.(...) Jó lenne, ha nem lenne vége a Végtelen lehetőségnek, vagy a FETE-t csinálnák meg úgy, hogy valamennyire ki lehessen terjeszteni, a területi határok miatt.”<sup>4</sup>

2021. október 31.

Farkas Zsombor, Tánczos Éva

---

<sup>4</sup> Interjú GA, 2021.10.15.